ڕابوون بۆ ڕانەبوون

هیدایەت مەلا عەلی
دانیمارك

ماوەیەکە بەلێشاو درامای تەلەفزیۆنی لە کەناڵە ئاسمانیەکانیەکانەوە نمایش دەکرێت ,بەشێکی زۆری ئەم درامایانە کە بەرهەم دەهێنرێت ئامانجی سیاسی لە پشتەو پەیامێکی تایبەت دەگەیەنێتە خەڵك بە گشتی و لاوان بە تاییەتی , دراماکان لە شێوەدا ئەیانەوێت واپیشانی خەڵك بدەن کە ئەرکیان گێڕانەوەی ئەو مێژووە سەختەیە کە خەڵکی کوردوستان لە سایەی دەسەڵاتی ڕەشی بەعسدا گوزەراندویانە , لە کاتێکدا تەنها گێڕانەوەی و باسکردنی ڕابووردو هەموو شتێك نییە , گرنگ ئەوەیە ڕابووردو بۆچی دەگێڕیتەوەو باسی دەکەیت , ئەگەر کەسێك زۆر بە سادەی سەیری دراماکان بکات هەست دەکات بەشی زۆریان یەك ناوەڕۆکیان هەیە , هۆکەشی ئەوەیە کە دراماکان یەك ئامانجی سیاسی و یەك پەیامی کۆمەڵایەتی لە پشتە کە دەتوانێت مسۆگەری سەرکوتی ناڕەزایەتیەکانی خەڵکی کوردوستان و لاوان بکات بە شێوەو جۆری جیاواز جیاواز , سەیری هەردوو درامای " گەردەلوول و ڕابوون " بکەین دەبینین ئەم دوو درامایەو بەشێکی زۆر لە دراماکانی تریش لە یەکدەچن و خەریکن بەدوو شێوە یەك بابەت نمایش دەکەن " بەهەمەنی قوبادی " دەڵێت دووبارە بوونەوە بەردەگرێت لە داهێنان , بەڵام ئامانجی دراماکان چونکە داهێنانی هونەری نییە سەیر دەکەیت سەرتاپای ئەم کارانە لەسەرەتاوە بۆ کۆتایی لەیەکدەچن و بینەر والێدەکات سەرەتای درامای ڕابوون لە کۆتایی گەردەلوولەوە ببینێت , دەلیلەکەشی ئەوەیە ئەم درامایانە نەك هەرناوەڕۆکە سیاسیەکەی تەنانەت کەسایەتی و ئەکتەرەکانی ناو بەرهەمەکانیش لەیەکدەچن " بەکر فەرەج " جارێك کرێکاری بارهەڵگرەو جارێکیش پینەچی , خۆشەویستی و دڵداری ناو دراماکان دەڵێی کۆپی کراون و کەسەکان هەمان دەور دەبینن .

لەگەڵ فراوان بوونەوەی ناڕەزایەتیەکانی خەڵکی کوردوستان بە گشتی و لاوان بەتاییەتی دراماکانیش فراوانبوونەوەیەکی گەورەیان بەخۆیانەوە بینیووە , بەپێی هەڵچوون و چوونە پێشەوەی ناڕەزایەتیەکانی خەڵك و لاوان , ئەرك و ئامانجی دراماکانیش دەچنە پێشەوەو دەنگێکی جیاواز دەدەن بەگوێی تەواوی کۆمەڵگادا , کاتێك سەیری ئەم درامایانە دەکەیت وا هەستدەکەیت لەدوای ئازاری" 1991" کە دەسەڵات کەووتە دەست ئەحزابی قەومی لەکوردوستان ئیتر ژیان ڕاوەستاوەو ڕووداوەکان پێوویست بەگێڕانەوە ناکات و کۆمەڵگا بۆتە ماستی مەیوو , لەوانەیە نوسەران و دەرهێنەران بڵێن ئاخر ئێمە باسی سەرکوتی بەعس دەکەین , بەڵام ئەو پرسیارەش گرنگە کە بۆ تەنها سنورەکە تا ئەوێیەو لەدوای بەعسەوە مەلەفەکە دادەخرێت و پەردەیەکی دەدرێت بەسەردا , مەگەر مەئەسات و نەهامەتیەکانی ژیانی خەڵکی کوردوستان و لاوان ئێستا زۆر کەمە یان ئەتانەوێت بەناوی هونەرەوە بە خەڵکی کوردوستان بڵێن شەقی خۆماڵی ئازاری نییە .

من پێشوتر لەسەر درامای" گەردەلوول" قسەمکردوو تەنانەت لەسەر دووبارە کردنەوی هەمان دراما ووتارم نووسی , بۆیە ئێستا پێمخۆشە بەتاییەت لەسەر درامای " ڕابوون " لە سیناریۆ و دەرهێنانی " نەجم هۆگر " قسەی خۆم بکەم , درامای "ڕابوون" شێوازێکە بۆ گێڕانەوەی ڕابووردو یان سەرکوتێك کەڕووبەڕوی لاوانی کوردوستان کرابویەوە لەسایەی دەسەڵاتی ڕەشی بەعسدا لە گرتن و کوشتن و ڕاونان و سەرکوتی سەرەتایترین مافەکانیان , بەڵام ئەو ئەرکەی " ڕابوون " خستوویەتە ئەستۆی خۆی لە گێڕانەوەکەیدا بۆ ئەوە نییە کە کۆمەڵگا هوشیار بکاتەوە لەوەی ڕێگا نەدەن دەسەڵاتێکیتری وەك بەعس بەشێوەو ناوەڕۆکی جیاواز , بەسوونەت وحاکمیەتی سەرکوتگەرانەوە لەکوردوستان دووبارە بێتەوە ,هەلومەرجێك یاخود پێوانەیەك کە پەیوەندی نێوان لاوان و دەسەڵات دیاری دەکات ئەو پێوەرەیە کە " ڕابوون " وەك درامایەك دەهێنێتە مەیدان و لە مندالانی هونەری بەرگری لە دەسەڵات و جێخستنی هەلومەرجی ئێستای کوردوستان لە دایك دەبێت , کاتێك لاوان ناڕەزایەتی دەکەن و دوای ژیانێکی ئینسانی و پێشکەوتوخوازانە دەکەن کاتێك لاوان دێنە سەرشەقام و داخوازیان هەیە , کاتێك لاوان دەنگ بە دەستوور نادەن و بەشداری هەڵبژاردن ناکەن , کاتێك ئاوات و بەرژەوەندی لاوان پێچەوانە دەبێتەوە لەگەڵ شێوەو حاکمیەتی دەسەڵاتدا , ئیتر دەسەڵاتیش پێوویستی بەوە هەیە بەچەندین شێوە ڕووبەڕوی ناڕەزایەتی و

داواکاریەکانی لاوان ببیّتەوە , دەسەلأت نایەویّت وەلأمی داواکاری و خواستەکانی لاوان بداتەوە , بۆیە پیّیان باشە بۆ وەلأمی داواکاریەکانی لاوان باشتر بلّیم بۆ سەرکوتیّکی هونەریانەی لاوان پیّوویستیان بە بەرهەم هیّنانی " گەردەلوول و ڕابوون " ەکان هەیە , دەسەلأتداران هەمیشە دەلّیّن لاوان پۆسالّی ڕەشیان نەدیوە بۆیە ناڕەزایەتی دەکەن و بەدەسەلأتی ئیّستا ڕازینین و بەرۆکمان دەگرن , هەمان کات لە لیّدوانی بەشیّکی زۆر لە ڕابەران و سەرکردایەتی ئەحزابی دەسەلأتدا هاتووە کە ستایشی بەرهەم هیّنانی ئەم جۆرە درامایانە دەکەن و , دەلّیّن با لاوان لە ڕیّگای ئەم بەرهەمانەوە ببینن و بزانن بەعس چیکردووە بەلاوان لەسەردەمی دەسەلأتی خۆیدا, واتە دەسەلأتداران لە ڕیّگەی پەیامی ئەم درامایانەوە دەلّیّن بە ئەمڕۆ ڕازیبن چونکە دویّنی بەعس زیندانی دەکردن و دەیکوشتن , دەسەلأت لە ڕیّگای ئەم بەرهەمانەوە دەیەویّت بەترسی ڕابوردو خەلّکی کوردوستان و لاوان بە ئیستا قایل و بیّدەنگ بکات , وەك ئەوەی خەلّکی کوردوستان بەگشتی ولاوان بە تایبەتی لە سایەیەی دەسەلأتی ئەواندا هیچی بەسەر نەهاتبیّت , ئەوەی ئامانجی سیاسی و هونەری ئەم درامایانە کۆدەکاتەوە ئەو چاو نوقاندنەیە کە لەئاست ژیانی خەلّك و ناڕەزایەتیەکانیان دەکریّت , هەر وەك ئەوەی کە دەسەلأت پیلانی بۆ داناوەو ڕووبەڕوی دەبیّتەوە , درامایەك قوفلّ دەدات لە ژیانی خەلّك بۆ " 15" سالّ و بە بانگەوازی " بەیانی زەماوەند بکەن " لە یەکیّك لە ئەلّقەکانیدا ڕاستەوخۆ دەیەویّت خەلّك و لاوان بۆ سەرەتا بگیّڕنەوە و " 15 "سالّ لە شەڕ , کاولکاری , فەسادی ئیداری , سەرکوتی ئازادی , پیّش لەشکری بۆ سووپای وولأتانی ناوچەکە , بردنی سەروەت و سامانی خەلّك بەتالأن , گریّدانەوەی چارەنووسی خەلّکی کوردوستان بە عیّراق و مەرکەزەوە , لەبیربەرنەوەو بلّیّن ئەوەی ڕوویدا قرچی هەلّماتیّنەو لەسەرەوە دەست پیّدەکەینەوە , لە خۆوە نییە نووسەران و دەرهیّنەرانی ئەم درامایانە ژیانی " 15 "سالّی نەوەیەك بەردەوام لەبیردەکەن و ڕابوردویان بۆ دەگیّڕنەوە , بە ڕیّکەووت نییە دەیان دیاردەی دژی ئینسانی کە یەخەی بە لاوان گرتوە چاوی ڕەخنەو بینینی ئەم نووسەرو دەرهیّنەرانە غافلّ دەکات و واپیشان دەدەن کە هەستی پیّناکەن,تۆ بلّیی بەرهەمهیّنەرانی ئەم درامایانە کوشتنی سەدان لاو لە شەڕی ناوخۆ و کوشتنی دەیان لاوی دیل و بیّسەروشویّن بوونی ژمارەیەکی بەرچاو هەتا ئیّستاش ئاگاداری نەبن , ئەگەر وایە من بانگەوازیان دەکەم بڕۆن و سەردانی سایتی کوردستانیوز بکەن بۆ ئەوەی ئەو لیستە بیّسەروشویّنکراوانەی شەڕی ناوخۆ ببینن کە ناوەکانیان لە " سوارە محەمەد ئەمین "ەوە دەست پیّدەکات و بە " تاریق نوری حەمەد " کۆتایی دیّت زیندانی کردنی لاوان , تەقەکردن لیّیان و کوشاتنیان لە کاتی ڕیّپیّوان و ناڕەزایەتیەکانیان نموونەی هەلّەبجە , کەلار , ئاکریّ و هەتادوایی ,کۆچی بەلیّشاوی لاوان بە ڕیّگای هاتونەهات بۆ دەرەوە تۆ بلّیی هەر لە خۆوەو بیّت و بە ڕیّکەووت بیّت , کەس هەیە لەوە دلّنیا نەبیّت کە خودی نووسەران و دەرهیّنەرانی ئەم درامایانە نەچووبنە پرسەو سەر گۆڕی سەدان لەو لاوانەی کە بوونە خۆراکی ماسی و بوونە نیشانەی فیشەکەکانی پاسدار و جەندرمەو بوونە نیّچیری قازانج پەرستی مافیاو سەرمایەدارەکان , توشبونی سەدان لاو بە بەکارهیّنانی مادە بیّهۆشکەرەکان و بەرزبوونەوەی ژمارەیان بە بەردەوامی , دیاردەی لەش فرۆشی و بازرگانی کردن بە کەرامەتی ئینسانەوە خۆکوشتن و بیّئومیّد بوون لەژیان , فەرزکردنی کۆنە پەرستی و دابونەریەتی دواکەووتوانەو بیروباوەڕی عەشرەت و پیاوسالاری , خۆ سووتاندنی عاشقان و خۆشەویستی کردن بە نهیّنی , هەڕەشە کردن لە ڕۆژنامەنووسان و دادگای کردنیان بە شیّوەیەك لەگەلّ بەرژەوەندی دەسەلأتدا بگوونجیّت , گرانی بازاڕو نەبوونی هیچ یاسایەك بۆ بەرگری کردن لە ژیان و گوزەرانی خەلّك ئەمانەو چەندین دیاردەی تری نیّو ئەو کۆمەلّگایەی ناوی کوردوستانە,کەچی لە نیّو دراماو بابەتە هونەریەکانی ئەم دەورەیەدا ئەمانە هیچیان جیّگایەکیان نییە , دەلیلی خالّی بوونی کارە هونەریەکان لەم دیاردانە شان خالّی کردنەوەی دەسەلأتە لەو نەهامەتیانەی بەسەر ئەم کۆمەلّگایە بە گشتی و لاوان بەتایبەتی هیّناویانە , بۆیە من بەو ئەنجامە گەشتووم نمایش کردنی " ڕابوون " بۆ ئەوەیە بەر بە " ڕابوون " ی خەلّکی کوردوستان و لاوان بگریّت لە بەرانبەر دەسەلأتدارانی ئیّستای کوردوستاندا . هیوادارم کاك " نەجم هۆگر " و سەرجەم بەشدارانی ئەو درامایە قسەو ڕەخنەکانم بە سنگیّکی فراوانەوە وەربگرن,بانگەوازیشیان دەکەم کە بەرهەم و کارە هونەریەکانیان بۆ پشتیوانی داواکاری و خواستەکانی خەلّکی کوردوستان بخەنەگەڕو بن بە بەشیّك لە بەیان کردنی داواکاریەکانی لاوان مامۆستایان , کریّکاران , کەمئەندامان , بیّخانەو لانەکان , خویّندکاران , پزیشك , فەرمانبەران و سەرجەم چین و تویّژەکانی کۆمەلّگا